

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВОДНОГО ГОСПОДАРСТВА ТА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ

Навчально-науковий інститут економіки та менеджменту

07/10-139

СИЛАБУС SYLLABUS

навчальної дисципліни educational program

Загальна психологія		General psychology
Шифр за ОП	OK17	Code in Educational Program
Освітній рівень: бакалаврський (перший)		Educational level: Bachelor`s (first)
Галузь знань Соціальні поведінкові науки	05	Field of knowledge Social behavioral sciences
Спеціальність Психологія	053	Speciality Psychology
Освітня програма: Психологія		Educational Program: Psychology

РІВНЕ – 2025

Силабус навчальної дисципліни Загальна психологія для здобувачів вищої освіти ступеня «бакалавр», які навчаються за освітньо-професійною програмою «Психологія», 05 Соціальні та поведінкові науки. НУВГП. 2025. 20 стор.

ОП на сайті університету:

<https://ep3.nuwm.edu.ua/31410>

Розробник силабусу: Созонюк О.С. к.п.н.д кафедри суспільних дисциплін НУВГП

Стасюк М.І. к.п.н.д кафедри суспільних дисциплін НУВГП

Антончук Т.П., старший викладач кафедри суспільних дисциплін

Силабус схвалений на засіданні кафедри
Протокол № від “21” жовтня 2025 року

Завідувач кафедри: в. о. Сокаль В.А. к.п.н, доцент.

Керівник (гарант) ОП: Шпак С.Г. к.п.н.д кафедри суспільних дисциплін НУВГП

Схвалено науково-методичною радою з якості ННІЕМ,
Протокол № 3 від “18” листопада 2025 року

Голова науково-методичної ради з якості ННІ: *е-підпис* Ковшун Н.Е. д.е.н., професор.

Попередня версія силабусу – публікується вперше.

© НУВГП, 2025

ПРОГРАМА ЗАГАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ

Навчальна дисципліна “Загальна психологія” сприяє забезпеченню майбутніх психологів знаннями з загальної психології на основі теоретичних знань, формуванню умінь і навичок визначення психологічного контексту в умовах практичної діяльності
Дисципліна викладається для денної та заочної форми навчання за спеціальністю “Психологія”.

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ

Ступінь вищої освіти	Бакалавр
Освітня програма	Психологія
Спеціальність	05 Соціальні та поведінкові науки
Рік навчання, семестр	<i>1 рік 1та 2 семестри</i>
Кількість кредитів	9
Лекції:	30 годин
Практичні/семінарські:	<i>30 годин</i>

Лабораторні заняття	30 годин
Самостійна робота:	180 годин
Курсова робота:	так
Форма навчання	денна, заочна
Форма підсумкового контролю	залік, екзамен
Мова викладання	українська

ІНФОРМАЦІЯ ПРО РОЗРОБНИКА

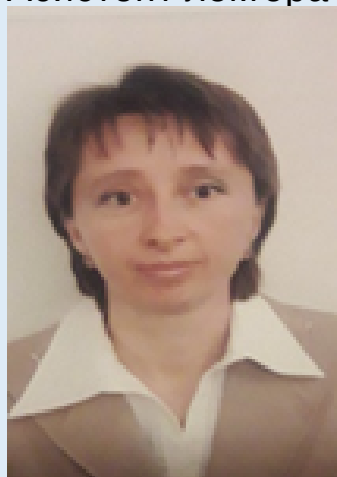
Лектор

Созонюк Ольга Степанівна к.п.н., доцент

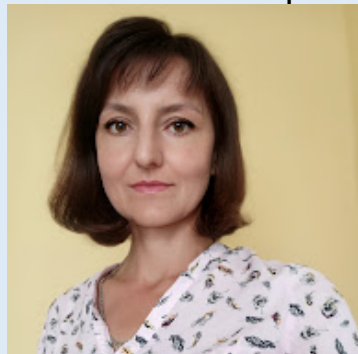
Стасюк М.І. к.п.н.д кафедри суспільних дисциплін НУВГП

Асистент лектора

Антончук Т.П., старший викладач кафедри суспільних дисциплін

Асистент лектора

ORCID

UR: [https:// o.s.sozoniuk@nuwm.edu.ua](https://orcid.org/0.s.sozoniuk@nuwm.edu.ua)

Як комунікувати	o.s.soizoniuk@nuwm.edu.ua m.i.stasiuk@nuwm.edu.ua t.p.antonchuk@nuwm.edu.ua
-----------------	--

ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ	
Мета та завдання	
Метою вивчення дисципліни “Загальна психологія ” є закласти фундамент психологічних знань: сформулювати поняття про наукове трактування психіки, свідомості, несвідомого; навчити користуватись базовими категоріями психології; показати відмінність між науковим та побутовим розумінням об'єкта та предмета психології; ознайомити з основними проблемами загальної психології. Завдання засвоєння предмету, об'єкту дисципліни, методологічних підходів до вивчення загальної психології. Формування знань про психологічні закономірності і механізми виникнення, функціонування і розвитку психіки. Розвиток умінь і навичок правильно і науково обгрунтовано пояснювати психологічні факти та прояви особистості.	
Посилання на розміщення освітнього компонента на навчальній платформі Moodle, на платформі освітніх програм та їхніх освітніх компонентів	
https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=2126	
Передумови вивчення	
Наявність повної загальної середньої освіти на основі результатів НМТ або диплому молодшого спеціаліста, молодшого бакалавра.	
Компетентності	

ЗК 1. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.
 ЗК 2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
 ЗК 5. Здатність бути критичним і самокритичним.
 ЗК 7. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
 ЗК 8. Навички міжособистісної взаємодії.

СК 1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології.
 СК 2. Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.
 СК 3. Здатність розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків (зокрема, в контексті організації заходів раннього втручання).
 СК 4. Здатність самостійно збирати і опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з психологічних джерел.
 СК 5. Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій.
 СК 6. Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження.
 СК 7. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.
 СК 9. Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну роботу відповідно до запиту.
 СК 10. Здатність дотримуватись норм професійної етики.
 СК 11. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

Програмні результати навчання (ПРН). Результати навчання (РН)*

ПР 1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.
 ПР 2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.
 ПР 3. Здійснювати пошук інформації з різних джерел для вирішення професійних завдань в т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій.
 ПР 4. Обґрунтувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел.
 ПР 6. Формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, дотримуватись процедури дослідження.
 ПР 7. Рефлексувати та критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки.
 ПР 8. Презентувати результати власних досліджень усно/письмово для фіхівців і нефхівців.
 ПР 10. Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культурних особливостей співрозмовника.
 ПР 15. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

Структура та зміст освітнього компонента

Програма навчальної дисципліни Семестр 1.

Змістовний модуль 1. ПСИХОЛОГІЯ ЯК НАУКА. ПСИХІКА ЯК ПРЕДМЕТ ПСИХОЛОГІЇ

Тема 1. Предмет психології, її задачі. Психологія в структурі сучасних наук.

Методологічні основи вивчення людини. Загальні принципи пізнання світу. Підхід Б.Г.Ананьєва до вивчення людини як біосоціальної істоти. Життєві і наукові психологічні знання. Значення терміна "психологія".

Предмет психології. Психологія як наука про психіку і психічні явища. Класифікація психічних явищ: психічні процеси, психічні стани, психічні властивості. Психічні процеси: пізнавальні, емоційні, вольові. Психічні стани як характеристика загального стану психіки. Основні характеристики психічних станів: тривалість, спрямованість, стійкість, інтенсивність. Психічні властивості особистості: спрямованість, темперамент, здібності, характер.

Науки про людину і людство. Психологія як гуманітарна та природнича наука. Психологічні аспекти дослідження людини як біологічного виду: порівняльна психологія, зоопсихологія, загальна психологія. Загальні проблеми дослідження переходу людини з тваринного в соціальний світ. Науки, що вивчають соціогенез людини.

Взаємозв'язок психології і сучасних наук. Психологія і філософія. Епістемологія. Взаємопроникнення психології і соціології. Взаємозв'язок психології й історії. Історичний метод. Роль і місце психології в розвитку технічних наук. Зв'язок психології з медичними і біологічними науками.

Основні галузі психології. Фундаментальні і прикладні галузі психології. Загальна психологія, її предмет і задачі. Становлення і формування основних галузей психології.

Основні поняття теми: психологія, психологічні знання, наукова психологія, психічні явища, психічні процеси, психічні стани, психічні властивості, гуманітарна наука, природнича наука, загальна психологія, вікова психологія, педагогічна психологія, практична психологія, психологічна корекція, фундаментальні галузі психології, прикладні галузі психології.

Тема 2. Методологічні принципи психології. Методи.

Принципи психології. Принцип детермінізму в психології. (Причинна та цільова детермінація психічних явищ. Психологічні механізми. Активність особистості як самодетермінація. Проблема взаємозв'язку біологічного і соціального в сучасних психологічних теоріях.) Принцип єдності свідомості і діяльності (положення про формування психіки, свідомості і особистості в діяльності і спілкуванні). Принцип розвитку і його реалізація у філогенезі, розвитку свідомості, онтогенезі. Зв'язок стадій розвитку психіки та ієрархії рівнів психічної організації. Принцип культурно-історичної детермінації психіки.

Методи психології. Основні методи психологічних досліджень. Загальне уявлення про методи наукового дослідження. Дослідницькі методи в психології та методи активного психологічного впливу. Основні групи психологічних методів: об'єктивні і суб'єктивні. Основні суб'єктивні методи психології: спостереження, включене спостереження, самоспостереження, опитування (письмове, усне, вільне). Суб'єктивні методи кількісної оцінки психічних явищ. Основні типи психологічних тестів. Історія створення тестів. Проективні тести. Експеримент як основний метод сучасної психології. Види експериментів (лабораторний, природний). Квазіексперимент. Загальне уявлення про методи моделювання. Валідність методів. Етичні проблеми психологічного дослідження. Принцип інформованої згоди.

Основні поняття теми: методологія, метод, методика, принцип детермінізму, розвитку, єдності свідомості і діяльності, системності, психологічне дослідження, науковий метод, методологія, спостереження, експеримент, тест.

Тема 3. Поняття про психіку. Еволюція психіки.

Поняття про психіку. Психіка як властивість високоорганізованої живої матерії. Природа і механізми психічних явищ. Подразливість. Чутливість і відчуття, їхні властивості й основні відмінності у порівнянні з подразливістю. Поведінка як процес пристосування до умов зовнішнього середовища. Свідомість як вищий рівень психічного відображення. "Я-концепція" і критичність людини, їхня роль у формуванні поведінки людини. Основні функції психіки. Забезпечення адаптації до умов зовнішнього середовища — інтегративна функція психіки. Загальні проблеми походження психіки людини.

Розвиток психіки тварин. Інстинктивна поведінка тварин і стадія елементарної поведінки. Роль властивостей зовнішніх подразників у формуванні поведінки тварин, що знаходяться на рівні розвитку елементарної сенсорної психіки. Диференціація органів чутливості. Вузлова нервова система і ланцюгова поведінка тварин. Трубочаста нервова система й ускладнення поведінки тварин. Вчення І.П. Павлова про умовні і безумовні рефлекси. Стадія навичок і предметного сприйняття, її основні особливості. Стадія інтелектуальної поведінки. Інтелектуальна поведінка. Концепція Леонтьєва-Фабрі.

Основні поняття теми: психіка, подразливість, чутливість, відчуття, активність, «Я-концепція», свідомість, самосвідомість, адаптація, антропогенез, психогенез, нервова система, подразливість, тропізми (таксиси), рефлекс, навичка, предметне сприйняття, інтелектуальна поведінка.

Тема 4. Розвиток свідомості людини. Неусвідомлювані психічні процеси.

Поняття про свідомість. Свідомість як вищий рівень психічного відображення і вищий рівень саморегуляції. Активність і інтенціональність - основні характеристики свідомості. Рефлексія і мотиваційно-ціннісний характер свідомості. "Я-концепція". Взаємозв'язок розвитку мозку і свідомості людини. Роль праці у формуванні і розвитку свідомості людини. Концепція О.М. Леонтьєва. Культурно-історична концепція розвитку психіки людини. Протиборство "біологічного" і "ідеального" підходів до рішення проблеми походження свідомості людини. Поняття про вищі психічні функції в концепції Л.С. Виготського. Складові частини концепції Л.С. Виготського: людина і природа, людина і її власна психіка, генетичні аспекти. Інтеріоризація. Фізіологічні основи психіки людини. Будова нервової системи людини. Будова головного мозку. Поняття аналізатора. Будова кори головного мозку. Співвідношення психічних явищ і роботи мозку. Теорія умовно-рефлекторного вчення І.П. Павлова. Основні функціональні блоки мозку, їхній зв'язок із психічними процесами і роль у керуванні поведінкою у теорії О.Р. Лурії. Проблема співвідношення фізіологічних і психічних процесів.

Неусвідомлювані механізми і дії. Загальна характеристика проблеми неусвідомлюваних психічних процесів. Класифікація неусвідомлюваних процесів. Концепція неусвідомлюваної установки Д.М. Узнадзе. Значущість вегетативних компонентів для психологічних досліджень. Неусвідомлювані спонуки свідомих дій. Дослідження неусвідомлюваних процесів З. Фрейдом. Теорія несвідомого. Механізми витіснення й опору. Значення теорії З. Фрейда для лікування невротичних симптомів. Надсвідомі процеси. Співвідношення свідомих і надсвідомих процесів. Ілюзії сприйняття, помилки установки, фрейдівські феномени.

Основні поняття теми: «Я-концепція», свідомість, самосвідомість, несвідоме, філогенез, онтогенез психіки, інтеріоризація, екстеріоризація, несвідоме, неусвідомлювані дії, колективне несвідоме, витіснення, опір,

установки, фрейдівські феномени, ілюзії сприймання, надсвідомі процеси.

Змістовний модуль 2. СЕНСОРНО-ПЕРЦЕПТИВНА СФЕРА ОСОБИСТОСТІ.

Тема 5. Увага.

Поняття про увагу. Увага як психічний феномен. Основні характеристики уваги. Увага і свідомість. Фізіологічні механізми уваги й орієнтований рефлекс. Класифікація теорій уваги по М.М.Ланге. Теорія уваги Т.Рибо. Концепція установки Д.М.Узнадзе і увага.

Основні види уваги. Мимовільна увага і фактори, що її спонукають. Особливості довільної уваги. Соціальні фактори довільної уваги. Післядовільна увага.

Характеристика властивостей уваги. Основні властивості уваги. Психофізичні характеристики стійкості уваги і її основні умови.

Методи вивчення стійкості уваги. Концентрація і розподіл уваги. Методи вивчення розподілу уваги. Перенесення і обсяг уваги. Методи дослідження обсягу уваги. Відволікання і його фізіологічні основи. Удавана і справжня неуважність.

Основні поняття теми: увага, довільна увага, мимовільна увага, післядовільна увага, домінанта, обсяг уваги, розподіл уваги, зосередженість уваги, стійкість уваги, коливання уваги, переключення уваги, концентрація уваги.

Тема 6. Відчуття.

Загальне поняття про відчуття. Відчуття як чуттєве відображення окремих властивостей предметів. Фізіологічні механізми відчуття. Поняття про аналізатори. Рефлекторний характер аналізатора.

Види відчуттів. Загальне уявлення про класифікації відчуттів. Інтероцептивні, пропріоцептивні і екстероцептивні відчуття. Контактні і дистантні відчуття. Генетична класифікація відчуттів: протопатичні і епікритичні відчуття. Поняття про модальність відчуттів. Класифікація відчуттів по модальності.

Основні властивості і характеристики відчуттів. Властивості відчуттів: якість, інтенсивність, тривалість, просторова локалізація. Абсолютна чутливість і чутливість до розрізнення. Абсолютний і відносний порог відчуттів. Основний психофізичний закон Вебера-Фехнера. Закон Стівенса.

Сенсорна адаптація і взаємодія відчуттів. Поняття про сенсорну адаптацію. Взаємодія відчуттів: взаємодія між відчуттями одного виду, взаємодія між відчуттями різних видів. Поняття про сенсibiliзацію. Явище синестезії.

Основні поняття теми: відчуття, аналізатор, рецептор, нижній абсолютний поріг чутливості, верхній абсолютний поріг чутливості, поріг розрізнення, адаптація, закон Вебера Фехнера, сенсibiliзація, синестезія.

Тема 7. Сприймання.

Загальна характеристика сприйняття. Поняття про сприйняття. Взаємозв'язок відчуття і сприйняття. Сприйняття як цілісне відображення предметів. Фізіологічні механізми сприйняття. Рефлекторна основа сприйняття по І.П. Павлову. Основні властивості і види сприйняття.

Основні властивості сприйняття: предметність, цілісність, константність, структурність, усвідомленість, апперцепція, активність. Явище апперцепції. Поняття про ілюзію сприйняття. Свідомість

сприйняття. Основні класифікації сприйняття. Класифікація по модальності. Класифікація за формою існування матерії: простір, час, рух.

Сприйняття простору. Просторові властивості предметів: величина, форма предметів, положення в просторі. Фактори, що впливають на особливості сприйняття величини предмета.

Сприйняття руху і часу. Механізми сприйняття руху. Теорія сприйняття в гештальтпсихології. Механізми сприйняття часу. Поняття про часові відрізки. Фактори, що визначають особливості сприйняття часу.

Основні поняття теми: сприймання, аперцепція, предметність, цілісність, константність, динамічний стереотип, установка, ілюзія.

Тема 8. Пам'ять.

Визначення і загальна характеристика пам'яті. Пам'ять як психічний процес. Основні механізми пам'яті: запам'ятовування, збереження, впізнання і відтворення. Асоціативна психологія Д. Юма, У. Джемса, Г. Спенсера. М. Еббінгауз: значущість подій для асоціацій, "ефект краю", закон забування. Проблема пам'яті в гештальтпсихології. Проблеми пам'яті в дослідженнях представників біхевіоризму і психоаналізу. Фізіологічні основи пам'яті.

Основні процеси і механізми пам'яті. Основні види запам'ятовування: довільне і мимовільне. Заучування. Поняття про мнемічну діяльність. Осмислене і механічне запам'ятовування. Відтворення як процес відновлення образу. Навмисне і ненавмисне відтворення. Пригадування. Впізнання. Явище ремінісценції. Поняття про амнезію.

Основні види пам'яті. Класифікація окремих видів пам'яті; по характеру психічної активності, по характеру цілей діяльності, по тривалості закріплення і збереження матеріалу. Рухова пам'ять. Емоційна пам'ять. Образна пам'ять. Словесно-логічна пам'ять. Довільна і мимовільна пам'ять. Короткочасна, довгострокова й оперативна пам'ять.

Основні поняття теми: пам'ять, процеси пам'яті, види пам'яті, «ефект краю», амнезія, закон забування Еббінгауза, закон Рібо, «ефект Зейгарник».

Змістовий модуль 3. КОГНІТИВНА СФЕРА ОСОБИСТОСТІ.

Тема 9. Уява.

Загальна характеристика уяви і її роль у психічній діяльності. Уява як процес перетворення представлень. Механізми процесу уяви. Роль уяви в житті людини. Фізіологічні основи уяви. Зв'язок уяви з регуляцією органічних процесів і рухів.

Види уяви. Класифікація уяви по ступеню навмисності: довільна і мимовільна уява. Відтворююча уява. Творча уява. Мрія. Просторова уява. Активна і пасивна уява.

Механізми переробки уявлень в уявлювані образи. Основні етапи формування уявлюваних образів. Аналіз, абстрагування, синтез. Аглютинація як механізм формування образів уяви. Схематизація і акцентування.

Основні поняття теми: уява, аглютинація, гіперболізація, типізація, аналогія, алегоричні образи, мрія, фантазія, антиципація.

Тема 10. Мислення.

Природа й основні види мислення. Основні характеристики мислення. Взаємозв'язок мислення і мови. Процес вираження думки словами за Л.С. Виготським. Фізіологічні основи мислення. Класифікація мислення.

Основні форми мислення. Поняття. Загальні й одиничні поняття. Усвідомлення і розуміння. Особливості розуміння. Умовивід як вища форма мислення.

Основні види розумових операцій. Суть операції порівняння. Безпосереднє й опосередковане порівняння. Помилки порівняння. Умовивід за аналогією. Аналіз і синтез як основні операції мислення. Абстракція як процес відволікання. Конкретизація як процес уявлення одиничного. Суть індуктивного умовиводу. Поняття дедукції.

Основні поняття теми: мислення, наочно-дієве мислення, наочно-образне мислення, словесно-логічне мислення, поняття, усвідомлення, розуміння, умовивід, порівняння, умовивід, аналіз, синтез, абстрагування, конкретизація, індукція, дедукція.

Тема 11. Інтелект.

Теоретичні й експериментальні підходи до дослідження мислення. Поняття про інтелект. Інтелект і поведінка людини. Розробка проблеми інтелекту в гештальтпсихології. Вроджене і набуто в інтелекті. Експериментальні дослідження А. Біне і Т. Симона. Тест Стенфорд-Біне. Тест Векслера. Критеріально-орієнтовані тести. Тести досягнень. Експериментальна концепція Дж. Гілфорда. Теорії інтелекту Р. Кеттелла і Г. Айзенка.

Основні поняття теми: інтелект, проблемна ситуація, стратегії мислення, інсайт.

Семестр 2.

Змістовий модуль 4. ЕМОЦІЙНО-ВОЛЬОВА СФЕРА ОСОБИСТОСТІ.

Тема 12. Воля. Вольова регуляція поведінки.

Загальна характеристика вольових дій. Воля як процес свідомого регулювання поведінки. Довільні і мимовільні рухи. Особливості довільних рухів і дій. Характеристики вольових дій. Зв'язок волі і почуттів.

Основні психологічні теорії волі. Проблема волі в роботах античних філософів. Проблема волі в часи середньовіччя. Концепції "свободи волі" в епоху Відродження. Екзистенціалізм — "філософія існування". Підхід І.П. Павлова до розгляду проблеми волі. Трактатування волі з позиції біхевіоризму. Концепція волі в роботах Н.А. Бернштейна. Психоаналітичні концепції волі.

Фізіологічні і мотиваційні аспекти вольових дій. Фізіологічні основи волі. Апраксія й абулія. Роль другої сигнальної системи у формуванні вольових дій. Основні і побічні мотиви вольових дій. Роль потреб, емоцій, інтересів і світогляду у формуванні вольових дій.

Структура вольових дій. Компоненти вольових дій. Роль потягів і бажань у формуванні мотивів і цілей діяльності. Зміст, цілі і характер вольової дії. Боротьба мотивів і виконання прийнятого рішення.

Вольові якості людини і їхній розвиток. Основні якості волі. Самоконтроль і самооцінка. Основні етапи і закономірності формування вольових дій у дитини. Роль свідомої дисципліни у формуванні волі.

Основні поняття теми: воля, первинні (базальні) вольові якості, вторинні (системні) вольові якості, вольове зусилля, апраксія, абулія.

Тема 13. Емоції. Почуття.

Види емоцій і їх загальна характеристика. Чуттєвий тон відчуття. Співвідношення понять "емоції" і "почуття". Основні характеристики емоцій. Основні види емоцій. Класифікація емоцій. Амбівалентність емоцій. Вищі почуття. Основні характеристики настроїв.

Фізіологічні основи і психологічні теорії емоцій. Концепції Й.Ф. Гербарта, В.Вундта. Концепція походження емоцій Ч. Дарвіна. Теорія емоцій Джемса-Ланге. Теорія емоцій У. Кеннона. Інформаційна концепція емоцій П.В.Симонова. Фізіологічні основи емоцій. Роль другої сигнальної системи у формуванні емоцій.

Почуття, як вища форма емоційного переживання. Поняття про почуття. Співвідношення понять «почуття» та «емоція». Почуття як стійке емоційне ставлення до значущого об'єкту. Характеристика емоційних ставлень. Класифікація почуттів.

Основні поняття теми: емоції, амбівалентність, афект, настрій, стрес, фрустрація, почуття, стеничні почуття, астеничні почуття, інтелектуальні почуття, праксичні почуття, моральні почуття.

Змістовний модуль 5. ІНДИВІДУАЛЬНО-ТИПОЛОГІЧНІ ВЛАСТИВОСТІ ЛЮДИНИ

Тема 14. Темперамент.

Поняття про темперамент. Темперамент як властивість особистості. Визначення темпераменту по Б.М. Теплову. Основні типи темпераменту: холеричний, сангвінічний, меланхолійний, флегматичний. Співвідношення темпераменту і здібностей.

Короткий огляд вчень про темперамент. Вчення про темперамент Гіппократа. Типологія Е. Кречмера. Концепція типів статури і темпераменту по У. Шелдону. Дослідження 16 проблеми темпераменту в працях І.П. Павлова. Основні властивості темпераменту і їх вияв по Б.М. Теплову. Концепція темпераменту В.М. Русалова.

Фізіологічні основи темпераменту. Властивості нервової системи як основа темпераменту. Вчення І.П. Павлова. Сила збудження і гальмування, врівноваженість і рухливість нервових процесів. Типи нервової системи за І.П. Павловим. Дослідження властивостей нервової системи, проведені Б.М. Тепловим і В.Д. Небиліциним.

Основні поняття теми: темперамент, холеричний темперамент, сангвінічний темперамент, меланхолічний темперамент, флегматичний темперамент, пластичність, сензитивність, екстраверсія, інтраверсія, лабільність, ригідність.

Тема 15. Характер.

Поняття про характер. Визначення характеру. Особливості характеру як психічного феномена. Характер як прижиттєве утворення. Закономірності формування характеру. Поняття про риси характеру. Класифікація рис характеру. Вияв характеру через діяльність, ставлення до інших людей, інтереси, емоційність і волю. Мотиваційні й інструментальні риси особистості.

Теоретичні й експериментальні підходи до дослідження характеру. Типологія характеру як центральна проблема експериментальних досліджень і теоретичних пошуків. Поняття акцентуації і психопатії. Концепції К. Леонгарда й А.С. Личко. Класифікація типів характеру по Е. Фромму. Типологія характеру по К. Юнгу. Взаємозв'язок характеру і темпераменту.

Основні поняття теми: характер, структура характеру, риси характеру, типи характеру.

Тема 16. Здібності.

Загальна характеристика здібностей людини. Поняття про здібності. Визначення здібностей по Б.М. Теплову. Класифікація здібностей. Характеристика загальних здібностей. Теоретичні і практичні здібності. Навчальні і творчі здібності.

Рівні розвитку здібностей і індивідуальні відмінності. Основна класифікація рівнів розвитку здібностей. Вроджені задатки і генотип. Розвиток задатків як соціально обумовлений процес. Потенційні й актуальні здібності. Співвідношення загальних і спеціальних здібностей. Обдарованість. Компенсація здібностей. Майстерність і талант. Геніальність.

Поняття про спрямованість особистості і мотивацію діяльності. Основні форми спрямованості: потяг, бажання, прагнення, інтереси, ідеали, переконання. Поняття про мотив. Проблема мотивації діяльності людини. Поняття про потребу. Мета діяльності. Основні характеристики мотиваційної сфери людини.

Основні поняття теми: задатки, здібності, майстерність, талант, геніальність, потреба, мотив, мотивація, спрямованість, рівень домагань.

Змістовний модуль 6. ОСОБИСТІСТЬ І ДІЯЛЬНІСТЬ

Тема 17. Особистість.

Загальне поняття про особистість. Визначення і зміст поняття "особистість". Рівні ієрархії людської організації. Співвідношення понять "індивід", "суб'єкт", "особистість" і "індивідуальність". Структура особистості: спрямованість, здібності, темперамент, характер.

Взаємозв'язок соціального і біологічного в особистості. Проблема взаємодії біологічного, соціального і психічного. Концепція структури особистості К.К. Платонова. Структурний підхід О.М. Леонтьєва. Проблема особистості в роботах Б.Г. Ананьєва. Комплексний підхід Б.Ф. Ломова до дослідження особистості.

Формування і розвиток особистості. Соціалізація й індивідуалізація як форми розвитку особистості. Первинна і вторинна соціалізація. Інкультурація. Саморозвиток і самореалізація особистості. Стійкість особистісних властивостей.

Класифікація теорій особистості. Експериментальні теорії особистості. Теорії особистості фрейдизму і неофрейдизму (З. Фрейд, К. Юнг, А. Адлер, К. Хорні, Г.С. Салліван). Проблема особистості в гуманістичній психології (К. Роджерс, Г. Олпорт, А. Маслоу). Французька соціологічна школа. Концепція особистості П. Жане. Факторний підхід до оцінки особистісних рис. Типологічний підхід. Використання методів математичного аналізу в дослідженні особистості. Роботи Г. Олпорта і Р. Кеттелла.

Основні поняття теми: індивід, суб'єкт, особистість, індивідуальність, суб'єкт діяльності, особистісні властивості, структура особистості, теорії рис теорії типів.

Тема 18. Діяльність.

Загальна психологічна характеристика діяльності. Поняття діяльності. Спонукальні причини діяльності. Ціль діяльності. Воля й увага в діяльності. Специфіка людської діяльності і її атрибути. Види людської діяльності. Діяльність і розвиток людини.

Основні поняття психологічної теорії діяльності. Операційно-технічні аспекти. Розробка і розвиток теорії діяльності в працях вітчизняних вчених. Структура діяльності. Дія як центральний компонент діяльності. Основні характеристики дії. Основні принципи психологічної теорії діяльності. Умови діяльності. Поняття про операції. Автоматичні дії і навички. Психофізіологічні функції діяльності. Основні види людської діяльності. Сутність девіантної поведінки. Поняття віктимності. Структура особи потерпілого. Характеристика особистісних рис віктимної людини. Типи віктимності.

Основні поняття теми: активність, діяльність, поведінка, дія, операція, вправа, уміння, навичка, психомоторика, вправа, знання, гра,

навчання, праця, професія, професіоналізм, девіантність, віктимність.

Тема 19. Спілкування, міжособистісні стосунки, конфлікт.

Сутність спілкування. Основні характеристики спілкування та міжособистісних стосунків. Спілкування як обмін інформацією. Спілкування як міжособистісна взаємодія. Спілкування як міжособистісне розуміння та сприйняття людьми одне одного. Ділове спілкування. Міжособистісні стосунки. Привабливість і взаємовплив. Механізми взаємовпливу. Типи міжособистісних стосунків. Феномени ідентифікації, рефлексії та симпатії. Конфліктні ситуації та шляхи їх розв'язання. Функції та типологія конфліктів. Основні стилі поведінки при розв'язанні конфліктів

Форми та методи навчання

При викладанні дисципліни використовуються традиційні та сучасні технології, зокрема: лекції (традиційні, лекції-візуалізації, лекції-конференції); практичні заняття (з використанням інноваційних технологій, проблемних ситуацій, семінарів); самостійна робота (написання рефератів, підготовка до контрольних заходів).

Інструменти, обладнання, програмне забезпечення

Мультимедіа-, проекційна апаратура, інформаційно-комунікаційні системи.

Порядок оцінювання програмних результатів навчання/результатів навчання

Контроль знань здобувачів вищої освіти проводиться в усній, письмовій та в комп'ютерній формах і оцінюється в межах 100 балів (практична складова 60 балів, модульна складова 40 балів). Здобувач вищої освіти набирає бали за виконання певних видів робіт (виконання практичної, самостійної роботи, опитування за матеріалом, тощо) в межах тем навчальної дисципліни. Для отримання заліку здобувачу вищої освіти необхідно набрати не менше 60 балів, виконати практичні заняття та здати модульну складову у вигляді комп'ютерного тестування. Структуру та вміст контрольних питань та завдань визначає викладач керуючись діючих нормативних документів університету та інформує здобувачів вищої освіти.

Студенти можуть отримати додаткові бали за: виконання рефератів, есе дослідницького характеру, наукових тез або статей за темою курсу. Тему дослідницької роботи можуть вибрати самостійно за погодженням із викладачем. Додаткові бали студентам також можуть бути зараховані за конкретні пропозиції з удосконалення змісту навчальної дисципліни. Лінк на нормативні документи, що регламентують проведення поточного та підсумкового контролів знань студентів, можливість їм подання апеляції: <http://nuwm.edu.ua/strukturni-pidrozdili/navch-nauk-tsentrnezalezhnoho-otsiniuvannia-znan/dokumenty>

Рекомендована література (основна, допоміжна)

Основна:

1. Буняк Н.А. Загальна психологія: лекції. – Тернопіль: вид-во ТНТУ ім. І. Пулюя, 2017. – 300 с. <https://core.ac.uk/download/pdf/161835248.pdf>
2. Варій М. Й. Загальна психологія : підручник / М. Й. Варій. – Київ : Центр учбової літератури, 2009. – 1007 с.

3. Загальна психологія : практикум : навч. посібник / [В. В. Волошина, Л. В. Долинська, С. О. Ставицька та ін.]. – Київ : Каравела, 2005. – 280 с.
4. Загальна психологія : підручник / [О. В. Скрипченко, Л. В. Долинська, З. В. Огороднійчук та ін.]. – Київ : Каравела, 2017. – 464 с.
5. Загальна психологія : хрестоматія : навч. посібник / [О. В. Скрипченко, Л. В. Долинська, З. В. Огороднійчук та ін.]. – Київ : Каравела, 2012. – 640 с.
6. Киричук О. В. Основи психології : підручник / О. В. Киричук, В. А. Романець, В. О. Татенко ; за заг. ред. О. В. Киричука, В. А. Роменця. – Київ : Либідь, 2002. – 632 с.
7. Максименко С.Д., Соловієнко В.О. Загальна психологія : навч. посібнк. К. : МАУП, 2000. 256с. . : Режим доступу: http://univer.nuczu.edu.ua/tmp_metod/875/Maksimenko_S.D._Zagal%27na_psihologiya.pdf
8. Максименко С.Д. М Загальна психологія: Навчальний посібник. — Видання друге, перероблене та доповнене. — Київ: «Центр навчальної літератури», 2004. — 272 с. . :
9. М'ясоїд П. А. Загальна психологія : навч. посібник / П. А. М'ясоїд. – Київ : Вища школа, 2004. – 487 с.
10. Приходько Ю. О. Психологічний словник-довідник : навч. посібник / Ю. О. Приходько, В. І. Юрченко. – Київ : Каравела, 2012. – 328 с.
11. Павелків Р.В Загальна психологія. Підручник. К.: Кондор, 2009. 576. . : Режим доступу: http://library.mdu.edu.ua/Documents/Kondor/Akt_31/zagal_psihol.pdf
12. Партико, Т. Б. Загальна психологія: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / Т. Б. Партико. — К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2008. 416 с. . :
13. Цимбалюк І. М. Загальна психологія : модульно-рейтинговий курс для студентів вузів : навч. посібник / І. М. Цимбалюк, О. Ю. Яницька. – Київ : Професіонал, 2004. – 303 с.

Додаткова (допоміжна):

1. Велитченко Л.К. Загальна психологія: довідникконспект. – Одеса : Видавець Н. П. Черкасов, 2008. – 272 с.
<http://dspace.pdpu.edu.ua/bitstream/123456789/1642/1/%D0%94%D0%BE%D0%B2%D1%96%D0%B4%D0%BD>
2. Волошина В.В., Долинська Л.В., Ставицька С.О., Темрук О.В. Загальна психологія: Практикум: Навч. посібн. 4-те вид. – К.: Каравела, 2011. - 280 с.
3. Загальна психологія: практикум [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / В.В. Волошина, Л.В. Долинська, С. О. Ставицька, О. В. Темрук. К. : Каравела, 2005. 280 с.
4. Пашукова Т.І., Допіра А.І., Дьяков Г.В. Практикум із загальної психології / За ред. Т.І. Пашукової. – К.: Знання, 2006. – 203 с.
5. Киричук О. В. Основи психології : підручник / О. В. Киричук, В. А. Романець, В. О. Татенко ; за заг. ред. О. В. Киричука, В. А. Роменця. – Київ : Либідь, 2002. – 632 с.

Інформаційні ресурси в Інтернет

Інтернет-джерела

1. Національна бібліотека ім. В.І. Вернадського / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/>
2. Рівненська обласна універсальна наукова бібліотека (м. Рівне, майдан Короленка, 6) / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.lib.rv.ua/>
3. Рівненська централізована бібліотечна система (м. Рівне, вул. Київська, 44) / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://cbs.rv.ua/>
4. Наукова бібліотека НУВГП (м. Рівне, вул. Олекси Новака, 75) / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nuwm.edu.ua/naukova-biblioteka> http://nuwm.edu.ua/MySQL/page_lib.php

Поєднання навчання та досліджень

Студенти мають можливість додатково отримати бали за виконання індивідуальних завдань дослідницького характеру, а також можуть бути долучені до написання та опублікування наукових статей з тематики курсу.

В освітньому процесі використовуються наукові досягнення викладача курсу, механізми та процедури в освітньому процесі університету <https://nuwm.edu.ua/sp>.

ПОЛІТИКИ ВИКЛАДАННЯ ТА НАВЧАННЯ

Перелік соціальних, «м'яких» навичок (soft skills)

- аналітичне мислення та інноваційність;
- активне навчання та стратегії навчання;
- розв'язання складних проблем;
- критичне мислення та аналіз;
- креативність, оригінальність та ініціативність;
- лідерство та соціальний вплив;
- логічна аргументація, розв'язання проблем та формування ідей;
- аналітичні навички;
- Здатність логічно обґрунтовувати позицію.

Дедлайни та перескладання

Здобувачі вищої освіти на протязі семестру зобов'язані здавати практичні на інші види робіт за які на протязі семестру отримують бали які накопичуються. На останній парі викладач виставляє за сумою балів залік за навчальною дисципліною. У випадку не здачі хоча б одного елемента оцінювання при умові що студент має результуючу оцінку більше 60, то такий студент отримує залік. Прездача модульних контролів відповідно до «Система оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти (семестровий поточний контроль) зі змінами та доповненнями» (ухвалено науково-методичною радою

НУВГП протокол №1 від 19.02.2020)

http://ep3.nuwm.edu.ua/21123/1/sistema_osn%D1%8Bvann%D0%B2_rezu%D0%B7%D0%B0%D1%85.pdf - не допускається. Відповідно здобувачі вищої освіти які не здавали модульні контролі мають права доздати їх (час здачі узгоджують з викладачем) до початку останнього заняття з навчальної дисципліни.

У випадку отримання не задовільної оцінки (не зарахування) за навчальну дисципліну повинен керуватися порядком ліквідації академічних заборгованостей у НУВГП (протокол вченої ради НУВГП № 6 від 22.06.2016) <http://ep3.nuwm.edu.ua/4273/> який розглядає процедуру повторного вивчення здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін (проходження повторного курсу навчання).

Неформальна та інформальна освіта (за потреби)

Студенти мають право на перезарахування результатів навчання набутих у неформальній та інформальній освіті згідно відповідного положення <http://nuwm.edu.ua/sp/neformalna-osvita>.

Зокрема, студенти можуть самостійно на платформі AXDRAFT опанувати матеріал одного із завдань вагою 15 балів за посиланням business.axdraft.com

Також студенти можуть самостійно на платформах Prometheus, Coursera, edEx, edEra, FutureLearn та інших опановувати матеріал для перезарахування результатів навчання. При цьому важливо, щоб знання та навички, що формуються під час проходження певного онлайн-курсу чи його частин, мали зв'язок з очікуваними навчальними результатами даної дисципліни/освітньої програми та перевірялись в підсумковому оцінюванні.

Правила академічної доброчесності

Здобувачі вищої освіти повинні дотримуватися «Кодексу честі студентів» http://ep3.nuwm.edu.ua/4917/1/Кодекс_честі_студентів_зах.pdf.

Перевірку навчальних завдань неупереджено здійснює викладач. Усі навчальні завдання повинні бути виконанні власноручно здобувачем вищої освіти, у разі виявлення однакових робіт, здобувач освіти не отримує бали і повинен виконати завдання повторно.

Під час контрольних заходів здобувачу вищої освіти забороняється використовувати додаткові джерела інформації, окрім тих, що дозволив викладач. У разі виявлення недозволених додаткові джерел інформації бали за контрольний захід здобувач освіти не отримує

Вимоги до відвідування

Відвідування занять здобувачами вищої освіти обов'язковим. У випадку пропуску занять здобувач вищої освіти зобов'язаний відпрацювати (виконати практичну роботу, вивчити матеріали лекцій, тощо). Пропуск з поважної причини вважається тим, що відбувся внаслідок хвороби (довідка з лікарні), якщо здобувач вищої освіти є учасником мобільності, якщо здобувач освіти знаходиться на індивідуальному плані і виконує усі вимоги відповідно до положення «Положення про індивідуальний графік навчання студентів денної форми навчання Національного університету водного господарства та природокористування» http://ep3.nuwm.edu.ua/6226/1/Положення_проінд._графік_навчання_студ._денної_форми_навчання_НУВГП_зах.pdf відвідування практичних робіт є обов'язковим.

Завдання для відпрацювання здобувач вищої освіти отримує безпосередньо у викладача, або надсилає запит на корпоративну пошту викладачу.

Усі матеріали відпрацювання здаються викладачеві особисто здобувачем вищої освіти в навчальну платформу Moodle.

Навчання здобувачів вищої освіти з особливими потребами регулюється: «Концепцією щодо організації навчання осіб з особливими освітніми потребами (осіб з інвалідністю) у Національному університеті водного господарства та природокористування»

http://ep3.nuwm.edu.ua/15913/1/Основна_Концепція_для_навчання_осіб_зінвалідністю_зах.pdf.

Автор
Старший викладач СП

Тетяна АНТОНЧУК

Затверджено

Проректор з науково-педагогічної та
навчальної роботи

Валерій СОРОКА

документ підписаний КЕП
Номер документа СИЛ №1606
Підписувач Сорока Валерій Степанович
Підписувач (дані КЕП):
Сертифікат 3FAA9288358EC003040000009B6C3700C8C2C100

